

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" aprīļa numurā 2
- Galvenā ekonomijas iespēja – degvielas patēriņš 3
- SUDAT – apgrūtinājums lauksaimniekam vai atbalsts 4
- Zālēdāju projekta fermu dienas 2017. gadā 6
- Darba grupas inovāciju projektu īstenošanai 7
- Kas nepieciešams bioloģisko upeņu audzēšanai 8
- "Zied zeme" – saikne starp idejām, iespējām un rezultātu 10
- Attīstīt teritoriju un pilnveidoties Pierīgā 10
- Partnerība "Lielupe" – atbalsts idejām Zemgalē 11
- Pieejamas bezmaksas konsultācijas par mežu 12
- Baltijas valstu zemnieki tiekas par KLP 13
- ES pieaug gaļas lopu skaits 13
- Jauns rīcības plans NATURA teritorijām 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2017. gada jūnijā 14
- Austrumu brīnumšēne iedzīvojas Elejā 15

Foto: Iveta Tomsone

AKTUALITĀTES

AICINĀM UZ IKGADĒJO "TRAKTORDIENU" 26. UN 27. MAIJĀ TĒRVETĒ!

TRAKTORDIENA 2017

 2017. gada 26.–27. maijā

Tradicionālais pasākums "Traktordiena" šogad notiks 26. un 27. maijā AS „Agrofirma Tērvete” laukā „Anšķini”, Tērvetes pagastā, Tērvetes novadā. Vietā, kur tikāmies iepriekšējā gadā. Arī – ar aktīvu LLKC speciālistu līdzdalību.

Pasākums notiks astoto reizi, un tā mērķis ir veicināt Latvijas lauksaimniecības un lauku attīstī-

bu, apvienojot izglītību, ražošanu un praktiskos demonstrējumus lauksaimniecībā, organizēt pieredzes apmaiņu starp uzņēmējiem, lauksaimniecības nozares speciālistiem, valsts un nevalstiskā sektora pārstāvjiem un interesentiem, dodot iespēju visiem satikties vienviet, iegūt informāciju, izglītoties, izklaidēties un iepazīt Latvijas lauksaimniecību un laukus.

LLKC speciālisti 27. aprīlī Tērvetes laukos iesēja miežus ar 11 dažādām sējmašīnām, lai "Traktordienas" laikā varētu redzēt, kas sadīdzis. Tajos pat laukos jau pagājušā gada 6. augustā sēts ziemas rapsis, arī to varēs vērtēt.

► 2. lpp.

Traktordiena – tās ir traktoru sacensības, semināri, demonstrējumi, pakalpojumu piedāvājumi, izklaides, loterijas, pārsteigumi gan bērniem, gan pieaugušajiem

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" APRĪĻA NUMURĀ

Žurnāla "Latvijas Lopkopis" aprīļa numurā lasiet interviju ar SIA "Kalnbūdes" saimnieku, bijušo politiķi Dzintaru Jaundžeikaru, kura business šobrīd ir piena loģistikas pakalpojumi. Viņš norāda: "Piena vedēji braukā krustu šķērsu, attālumi ir lieli, transportā aiziet vismaz 3 centi uz piena kilogramu." Bijušais politiķis ir skeptisks par zemnieku spēju kooperēties, vienlaikus norādot, – viņš sadarbojas ar kooperatīvu "Māršava" un strādā kā zemnieku menedžeris, lai viņi par pienu varētu saņemt maksimāli augstāko cenu.

Žurnālā atskats uz Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) konferenci, kas veltīta organizācijas 15 gadu pastāvēšanai. Gan LLKA dibinātāji, gan viesi no Lietuvas kooperatīviem tajā uzsvēra, – kooperācijai jāklūst stiprāka, liekot kopā saražotos apjomus, loģistiku, realizāciju un pārstrādi.

Iedvesmojošs ir saimnieku pieredzes stāsts par to, kā Kocēnu novada "Zilūžos" saimnieko Jānis Grasbergs. Saimniecībā ir ap 200 govju liels ganāmpulks, sava piena pārstrāde, loģistika un tirdzniecība. Jau šopavasār "Zilūžos" darbu sāks jauns pārstrādes cehs, lai pircējiem piedāvātu vairāk

biezpiena, piena, krējuma, sviesta, saldējuma un citu produktu.

Lopkopjiem lietderīgi būs profesionālu sagatavotie raksti. Tā agronomijas doktore Iveta Gūtmane skaidro, kā iegūt ar proteīnu bagātu zāles lopbarību. LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere raksta par barības izmantošanas efektivitāti tēlēm, kā arī govju paradumiem – kad tie attīstās un kā tos izmantot labāk. Aizdomāties par gaļas lopu audzēšanas efektivitāti tiks LLKC ekonomikas konsultanta Raivja Andersona sagatavotais materiāls "Gaļas liellopu ganāmpulka pārvaldības ekonomiskie aspekti". Bet par to, ka gaļas lopu audzēšana ir peļņu nesoša, stāsta SIA "Lizagro" saimnieks no Burtinieku novada Aldis Trēziņš.

Žurnālā pievēršamies arī mazo dzīvnieku audzētājiem. Par to, kā nodrošināt vistu labturību pavasara periodā, raksta Latvijas Olu ražotāju asociācijas pārstāve Solvita Gulbe. Par aitu ganību apsaimniekošanu lasiet LLKC lopkopības konsultantes Daigas Baltiņas rakstā, bet par iespējām realizēt izaudzētos jērus – rakstā par Valmieras uzņēmējiem Daili un Lindu Jirgenšoniem.

Iesakām arī Daces Milleres rakstu par Latvijas Zirgaudzētāju

biedrības konsultantu Juri Mežnieku. Kā ierasts – arī tirgus ziņas, nozares aktualitātes Latvijā un pasaulē, padomi saimnieka veselībai, recepte – kā pagatavot fazānu, un arī anekdotes. Tāpat iesakām pievērst uzmanību informācijai par šogad plānotajiem Zālēdāju projekta pasākumiem.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2017_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **■**

Iveta Tomsone,
LLKC Apgāda vadītāja

► 1. lpp.

Pasākuma laikā LLKC rīkos dažādas tehnikas demonstrējumus, sadīgušo lauku apskati, kā arī Lopkopības nodaļai būs sava sadaļa pie saimniecības lopu novietnēm.

Pasākumu organizē nodibinājums "Fonds Latvijas lauksaimniecības attīstībai" sadarbībā ar partneriem – Latvijas Republikas Zemkopības ministriju, SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" un akciju sabiedrību „Agrofirma Tērvete”. Aicinām visus lauksaimniecības nozares un tehnikas interesentus, lauku un pilsētu iedzīvotājus piedalīties!

"Traktordiena 2017" norisināsies divas dienas:

26. maijā (piektdiena, plkst. 10.00–18.00) – "Viedā lauksaimniecība praksē" – semināru daļa, tehnikas demonstrējumi (arkli, augsnes kultivatori un smidzinātāji), pētījumu (ziemas rapšu un vasaras miežu sējumi), tehnikas, tehnoloģiju, pakalpojumu un preču izstāde, traktoru sacensības trasē (1/4 fināls), iespēja apmeklēt AS "Agrofirma Tērvete" fermu u. c.;

26. maijā (piektdiena, plkst. 10.00–16.00) – "Praktiskās iemaņas resursu efektivitātes veicināšanā" – "Latvijas zaļā josta" konkursu "Tīrai Latvijai!" noslēguma svētki. Dienas gaitā notiks dažādas bezmaksas izziņas un radošās darbnīcas, paraugdemonstrējumi un sportiskas aktivitātes, kā arī pašmāju

ekoloģisko un videi draudzīgo produktu demonstrācijas.

27. maijā (sestdiena, plkst. 9.00–16.00) – traktoru sacensības trasē (1/2 fināls un fināls), tehnikas, tehnoloģiju, pakalpojumu un preču izstāde, tehnikas un pētījumu demonstrējumi, prezentācijas, izglītojošas aktivitātes, iespēja apmeklēt AS "Agrofirma Tērvete" fermu, koncertprogramma "Sābri ieskandina Tērveti" u. c.

Tāpat izzinoši pasākumi divu dienu garumā notiks daudzu desmitu pasākuma dalībnieku standos. Apmeklētājiem ieeja ir bez maksas!

Informācijai – semināra programma, dalībnieki, norises un demonstrējumu laiki: www.traktordiena.lv **■**

Pēc www.traktordiena.lv

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKSAIMNIECĪBAS TEHNIKA

GALVENĀ EKONOMIJAS IESPĒJA – DEGVIELAS PATĒRIŅŠ

Ja vērtējam tehnikas izmantošanas izmaksu posteņus, tad degvielas patēriņš un ar to saistītās izmaksas ir viens no gala ciparu ietekmējošākajiem faktoriem. Tomēr situācija nebūt nav tik bezcerīga, kā, iespējams, izskatās. Tikai jāgrib panākt uzlabojumus un jāzina, kā to paveikt. Bet, lai to izdarītu, savukārt jāzina, kādi faktori ietekmē degvielas patēriņu.

Foto: Iveta Tomsone

Traktora tehniskais stāvoklis

Regulāras un kvalitatīvas apkopes, kā arī savlaicīgi remontu nodrošinās to, ka mūsu tehnika strādās bez traucējumiem un kalpos uzticami arī ilgtermiņā. Šis uzstādījums neattiecas tikai uz motoru. Degvielas patēriņu tikpat labi ietekmē kā filtru stāvoklis, tā arī transmisija un riepas, kas motora jaudu pārvērš kustībā. Un kustība ir efektīva vien tad, ja riepas ir atbilstošs gaisa spiediens un tās nav pārlietu nodilušas. Tieši tā varam samazināt riteņu izslīdēšanas intensitāti, vienlaikus samazinot arī nelieterīgo degvielas patēriņu. Riteņu izslīdēšanas samazināšanai svarīgi arī optimāli noslogot velkošā tilta riteņus, – izmantosim atsvarus vai atbilstošās traktora slogošanas sistēmas.

Darba mašīnas tehniskais stāvoklis

Degvielas patēriņu šajā sadaļā iespējams samazināt, regulāri apkopjot un remontējot darba mašīnas. Turēsim asas visas mašīnas griezējdaļas (lemezus, kaltus, izkopts segmentus, griezējasmehānismus utt.), uzturēsim jaudas pārvadus kārtībā (siksnu/kēžu spriegošana/nomaiņa, skriemeļu/zobratu stāvokļa kontrole/nomaiņa), kā arī lūkosim, lai mašīnu transmisijās vienmēr būtu kvalitatīvi eļļošanas materiāli.

Agregatēšana

Lai degvielas patēriņš būtu pēc iespējas mazāks, svarīgi saprast, cik liela jauda nepieciešama konkrētas lauksaimniecības mašīnas vilkšanai. Piemēram, vienam arkla korpusam nepieciešami aptuveni 25 Zs traktora jaudas, bet frēzei attiecīgi aptuveni 70 Zs vienam platuma metram. Pretē-

jā gadījumā, ja velkam 5 korpusu arklu ar 200 Zs traktoru, lai arī tas strādā tikai ar pusi no jaudas, vienlaigā tik jaudīgā motoram degvielas patēriņš ir ievērojami lielāks par motoru (aptuveni 130 Zs), kāds būtu nepieciešams šī arkla vilkšanai.

Lai samazinātu kopējo degvielas patēriņu, noteikti ieteicams padomāt par kombinēto agregātu izmantošanu, kad vienā piegājienā tiek veiktas vairākas operācijas. Tam gan, iespējams, nepieciešams arī lielāks traktors, bet vienā reizē iespējams veikt, piemēram, visu sēšanas procesu, ieskaitot augsnes apstrādi un minerālmēsli iestrādi.

Optimāls motora darba režīms

Katram motoram ir savi raksturlielumi – jauda (kW), griezes moments (Nm) un īpatnējais degvielas patēriņš (g/kWh). Inženieri ir rūpīgi strādājuši, lai sakombinētu visus šos rādītājus. Svarīgi atrast konkrētā darba veikšanai optimālo pārnese, lai motora apgriezieni nebūtu ne par lieli, ne par mazu, – lai traktors “negurtu” un tai pašā laikā “nerēktu”. Šajā ziņā ļoti labi kalpo bezpakāpju transmisijas, patstāvīgi pielāgojot atbilstošo pārnesuma skaitli konkrētā brīža noslodzei.

Pēdējā laikā ļoti populāra kļuvusi motoru “čipošana”, – tā ir sava veida degmaistējuma sadegšanas optimizēšana, vienlaicīgi arī palielinot jaudu un samazinot īpatnējo degvielas patēriņu. Tomēr svarīgi saprast, ka katrs motors un katra transmisija, lai arī ar rezervi, tomēr izgatavoti tikai tiem paredzētās jaudas “radišanai” un pārvadīšanai. Ja šo jaudu ar “čipošanu” palielinām, jāreķinās ar faktu, ka gan motora, gan transmisijas resurss (darba mūžs) tiek samazināts.

Apstrādes dziļums un darba ātrums

Gan dziļumam, gan ātrumam ir savas robežas, tāpēc svarīgi rūpīgi apdomāt reāli nepieciešamā augsnes apstrādes dziļuma pamatotību un izvēlēties sev nepieciešamo. Derīgi atcerēties, ka bieži vien darba dziļuma un ātruma robežu pārsniegšana līdzās degvielas patēriņa pieaugumam kaitē arī darba kvalitātei.

Laika apstākļi un augsne

Kad vien tas ir iespējams, apstrādāsim augsni piemērotā laikā. Lai to noteiktu, paņemsim augsni plaukstās, izveidosim piku un nometīsim zemē. Ja piku izveidot neizdodas, augsne ir par sausu, – pagaidīsim lietu. Ja pika, nokrītot zemē, nesadalās, – augsne par mitru, pagaidīsim sausāku laiku. Ja pika nokrītot sadalās, – ir īstais laiks!

Lūkosim pavasaros uz lauka nebraukt, pirms tas nav pietiekoši apžuvis un augu veģetācija nav sākusies (baltās saknītes), – tā ekonomēsim gan uz mēslojuma, gan degvielas rēķina.

Kopsavilkums

Degvielas patēriņu un ar to saistītās izmaksas patiešām ir iespējams samazināt, un šīs darbības nebūt nav sarežģītas. Strādājot ar prātu, degvielas izmaksas iespējams samazināt pat par trešdaļu.

Papildus informācijai par tehnikas izmantošanas izmaksu aprēķiniem iesakām apmeklēt vietni http://laukutikls.lv/riki/tehnikas_aprekins/.

Jānis KAŽOTNIEKS,
LLKC Inženiertehniskās
nodaļas vadītājs
e-pasts:
janis.kazotnieks@llkc.lv
tālrunis: 63050220

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

SUDAT – APGRŪTINĀJUMS LAUKSAIMNIEKAM VAI ATBALSTS

Kas ir labāk, – saņemt mazāku atbalstu lauksaimniecībai no valsts vai Eiropas, vai nesaņemt vispār? Kas ir pamatā valsts un Eiropas Savienības lauksaimniecības atbalsta (subsīdiju) aprēķiniem gan ES, gan Latvijā? Kā var zināt, vai lauksaimniecību vajag atbalstīt un cik daudz?

Kāds varbūt teiks, – vai tad to nevar redzēt, ka lauksaimniecību vajag atbalstīt? Nenoliedzami, ja iestājusies piena krīze vai noticis kas ārkārtējs, to var redzēt. Bet kā zināt, tieši cik liels atbalsts nepieciešams? Un kurā nozarē ir lielāka krīze? Un vai Eiropas Komisija Latviju uzklausa, ja tā tikai ar vārdiem teiks, – mums ir krīze?

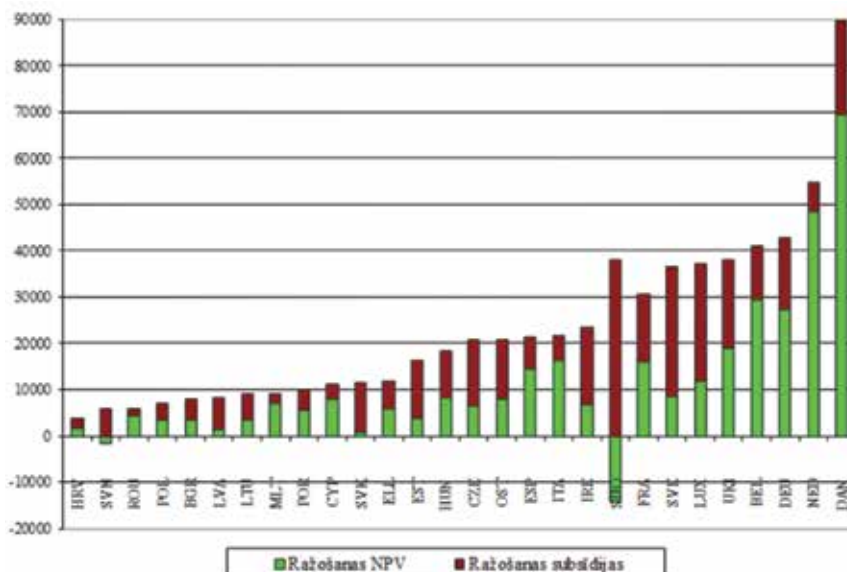
Ilustrēšu situāciju ar kādu piemēru. Ja lauksaimniekam ir nepieciešams aizņēmums no bankas, vai pietiks aiziet uz banku un pateikt: “Man ir problēmas, lūdzu, iedodiet man 50 000 eiro”? Vai banka uzreiz iedos šo naudu? Laikam jau nē. Banka palūgs iesniegt iepriekšējo gadu datus – gada pārskatu vai deklarāciju, tad analizēs tos, pieprasīs vēl citus datus, un tikai pēc tam pieņems lēmumu, – dot vai nedot, un arī – cik daudz dot.

Lielā mērā attiecībā uz subsīdijām gudri ir rīkoties līdzīgi, – vispirms apskatīt datus, analizēt tos un tad pieņemt lēmumu. Tā kā subsīdiju lielumu sākotnēji neizvērtē katram lauksaimniekam, bet gan kopēji valstī, – tātad ir nepieciešami kādi kopēji dati, pēc kuriem veikt analīzi.

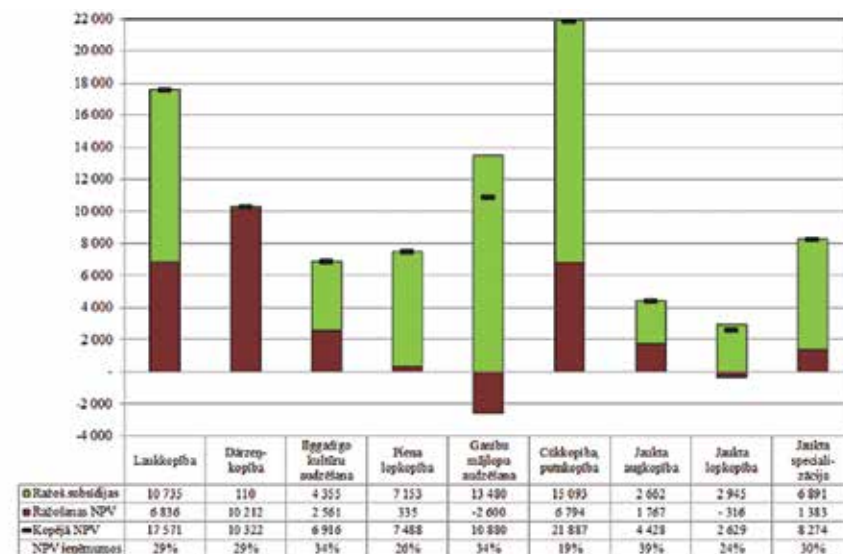
Lai arī tas lauksaimniekam šķiet apgrūtināši, nav citur, kur ņemt šādus datus, kā no... pašiem lauksaimniekiem.

Lauksaimnieku vismazāk novērtētais instruments

Kā tas notiek? Droši vien negribas to dzirdēt, bet nav cita ceļa kā ar noteikta veida atskaišu sniegšanu statistikas pārvaldei un citām institūcijām. Lauksaimniekiem viens no būtiskākajiem informācijas avotiem, uz kuriem balstās daudzi lauksaimniekiem svarīgi lēmumi gan valstī, gan Eiropas mērogā, ir lauku saimniecību uzskaites datu tīkls jeb SUDAT. Šo

1. attēls. Ražošanas neto pievienotā vērtība un ražošanas atbalsts uz darbaspēka vienību ES dalībvalstu saimniecībās 2013. gadā, eiro

2. attēls. Neto pievienotā vērtība uz darbaspēka vienību 2015. gadā pēc specializācijas virziena, eiro un %

Informācijas avots: AREI "Lauku saimniecības darba ekonomiskās analīzes rezultāti 2015"

datu avotu nodrošina Agroresursu un ekonomikas institūts (AREI; iepriekš tas bija Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts), sadarbojoties ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru (LLKC), kas veic lauku saimniecību datu apkopošanu.

Lauksaimnieki, šie dati nav nepieciešami ne AREI, ne LLKC, ne valstij, – tie nepieciešami jums pašiem! Bez šiem datiem Latvijas lauksaimnieki nevarētu pretendēt uz atbalstu no Eiropas, jo Eiropā ir obligāts nosacījums, – visām dalībvalstīm ir jāap-

kopo dati vienotā – SUDAT formā, un tikai pēc tam var sākt sarunas.

Kāds varētu iebilst, – vai tad šiem datiem var ticēt, mēs labi zinām, ko tur uzrādām! Tad man jāpajautā, – kur lai ņem datus, kas būtu ticami? Ir tāds teiciens, – “Zāgē zaru, uz kura pats sēž.” Būsim tie, kas nezāgē!

Aicinājums piedalīties

Latvijai ir jānodrošina 1000 lauku saimniecību dalība, pārstāvēt visas nozares un dažāda lieluma saimniecības.

► 5. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

4. lpp.

Tātad – ne visiem ir priekšrocības būt šī tīkla dalībniekiem, bet tiem, kam tās tikušas – un tas notiek izlases kārtībā – vēlos teikt, ka jūs esat dalībnieki ļoti nozīmīgā projektā. Jūs ar saviem datiem palīdzat ne tikai sev, bet ikvienai lauku saimniecībai, nodrošinot vienīgo visaptverošo informācijas avotu, kuru izmanto gan Latvijas valdība, gan Eiropas komisija, veidojot kopējo lauksaimniecības politiku.

Bet, ja arī nesat SUDAT dalībnieks, nekas vēl nav zaudēts, jo jūs varat par tādu kļūt. It sevišķi, ja nodarbojaties ar dārzenkopību, ilggadīgo kultūru audzēšanu, cūkkopību un putnkopību vai arī, ja jums ir jauka augkopība (audzējat gan graudus, gan dārzeņus), jauka lopkopība (audzējat gan liellopus, gan cūkas un/vai putnus) un jauka specializācija (jums ir gan lopi, gan augkopība). Tas tāpēc, ka tieši minētās nozares šobrīd Latvijā ir maz pārstāvētas. Kāpēc? Visbiežākais iemesls ir lauksaimnieku nevēlēšanās sniegt datus. Līdz ar to minētās nozares nevar gaidīt, ka valsts vai Eiropa varētu sniegt nepieciešamo palīdzību.

Tāpēc aicinu ikvienu minēto nozaru saimniecību pieteikties dalībai SUDAT. Jūs to varat izdarīt, rakstot vēstuli uz adresi sudat@llkc.lv, vai zvanot uz 63050226, vai sazinoties ar jebkuru LLKC biroju visā Latvijā.

Šobrīd ir atbrīvojušās dažas vietas dalībai SUDAT. Ja nebūs neviena, kas brīvprātīgi pieteiksies, tad izlases kārtībā dažām saimniecībām, kas vēl nepiedalās, tiks nosūtīta uzaicinājuma vēstule ar lūgumu piedalīties. Lūdzu, atsaucieties! Neesiet pārsteigti, ja ar jums sazināsies kāds no LLKC speciālistiem. Lai pārliecinātos, vai saimniecība atbilst SUDAT nosacījumiem, viņi uzdos dažus jautājumus, piemēram, cik ir platību, ko audzē, cik lopu. SUDAT nevar piedalīties saimniecības, kam ir tikai viens hektārs vai viens lops. Noteikts sliekšnis, no kura sākot, var piedalīties. Lai piedalītos SUDAT, jābūt kārtotai grāmatvedībai.

Piedaloties SUDAT, saimniecībai tiks vairāki labumi, tai skaitā arī:

- samaksa – atkarībā no paveiktā 18–137 eiro (ja valsts budžets nemainīsies);
- gada beigās grafiska, rakstiska analīze ar nelieliem ieteikumiem tieši par konkrēto saimniecību salīdzinājumā ar līdzīgām saimniecībām.

Iesniegšanas termiņš

Jau esošajiem SUDAT dalībniekiem atgādinu, ka, kā jau katru gadu, arī šogad līdz 1. maijam visi LLKC biroji gaidīja jūsu datus par 2016. gadu, kā arī pastāvēja iespēja pašiem ievadīt šos datus sistēmā. Ļoti lūdzam visus, kuri vēl nav iesnieguši informāciju, to izdarīt nekavējoties, citādi visai vēlu – tikai decembrī – varam tikt pie apkopojuma, kā arī vēlu jūs varat tikt pie samaksas par paveikto, jo apjoms ir liels, un darbinieki, kas spētu profesionāli apstrādāt datus, šai laikā ir ļoti noslogoti. Lai paspētu informāciju par visām 1000 saimniecībām sagatavot un nodrošināt kvalitāti, LLKC darbu ar saimniecībām sāk jau martā, kā

SUDAT ir lauku saimniecību uzskaites datu tīkls

pirmos apkopojot savu biroju klientu datus. Nopietns ieteikums no manas puses saimniecību grāmatvežiem un vadītājiem, – gada pārskatu sagatavot laicīgi, kā nekā tam ir četri mēneši laika, neatlikt uz pēdējo, un gatavot to paralēli ar SUDAT, jo, kā ir atzinis ne viens vien grāmatvedis, SUDAT ir labs palīgs, lai izķertu kļūdas gada pārskatā.

Dažas piezīmes par datu gatavošanu

Lai arī, sagatavojot SUDAT datus, ir nepieciešams iesniegt arī gada pārskatu, tas nenozīmē, ka visiem datiem ar to jāsakrīt. Var atšķirties, ja SUDAT ir uzrādīts kas vairāk vai mazāk nekā gada pārskatā, un ja tas atbilst faktiskajai situācijai saimniecībā 2016. gadā. Bet ir lietas, kam ir jāsakrīt ar pārskatu, – piemēram, nodokļu parādi, nauda, aizņēmumi no bankas u. c. Tāpēc vajadzīgs arī gada pārskats, lai pārliecinātos, ka ir pareizi uzrādīti SUDAT tie dati, kuri arī gada pārskatā ir pareizi uzrādīti.

Lai kļiedētu bažas – SUDAT dati ir konfidenciali. Tie nenonāk Valsts ie-

ņēmumu dienestā (VID) un tie nenonāk Lauku atbalsta dienestā (LAD), kā arī ne pie viena cita, kas nav iesaistīts šo datu sagatavošanā vai apstrādē un analīzē, pamatojoties uz noslēgto līgumu ar saimniecību. Par datu konfidencialitātes nodrošināšanu var pārliecināties Ministru Kabineta noteikumos Nr. 1348 "Lauku saimniecību uzskaites datu tīkla izveidošanas, uzturēšanas un darbības kārtība". Datus publicē tikai kopsavilkumu veidā, nenorādot konkrētas saimniecības. Internetā ievadītajiem datiem klāt nevar tikt jebkurš, – dati ir aizsargāti.

Kā mums veicies?

Apkopojot SUDAT datus, var veikt dažādas analīzes. Eiropas līmenī pašlaik pieejami vēl tikai 2013. gada dati, jo to apkopošana no visām valstīm ir laikietilpīgs process. Viens no svarīgākajiem rādītājiem ir neto pievienotā vērtība (NPV). To veido saražotās produkcijas un atbalsta summas, atņemot specifiskās un pieskaitāmās izmaksas, pamatlīdzekļu nolietojumu un ražošanas nodokļus. NPV ir vienīgais pieejamo līdzekļu avots saimniecībā darbaspēka apmaksai, nomas un procentu maksājumiem, un iespējamai peļņai. Tā 1. attēlā redzams, ka Latvijā (LVA) NPV ir viens no zemākajiem ES. Visaugstākais ir Dānijā. Lietuvā (LTU) ir līdzīgi, bet Igaunijai (EST) ir labāks rādītājs. Turklāt redzams, ka Latvijā lielāko daļu NPV veido tieši atbalsts, nevis pašu spēkiem saražotais.

Savukārt 2. attēlā redzami 2015. gada dati par Latviju. Secinām, ka atbalstam ir bijusi liela nozīme saimniecību darbībā. Dārzenkopība ir vienīgā nozare, kas sekmīgi pratusi izdzīvot ar niecīgu atbalstu.

Ar pārējo rezultātu apkopojumu var iepazīties <https://sudat.lvaei.lv>.

Nobeigumā izsaku lielu pateicību visiem SUDAT dalībniekiem, it īpaši tiem, kas ir bijuši uzticīgi jau daudzus gadus (dalība SUDAT nav ierobežota laikā), par jūsu izturību, ieinteresētību un atsaucību. Ceram uz tikpat labu sadarbību arī turpmāk!

Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas
vecākā speciāliste
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tālrs. 63050226

LOPKOPĪBA

ZĀLĒDĀJU PROJEKTA FERMU DIENAS 2017. GADĀ

Foto: Dainis Arbidāns

Zālēdāju projekta izmēģinājuma ietvaros tiek noteikts zelmeņa botāniskais sastāvs

LLKC Lopkopības kompetenču centrs turpina Zālēdāju projektu. Iepazīstinām ar šī gada izmēģinājumu tēmām un fermu dienu norises vietām.

23. MAIJS

Saimniecība: z/s "Mežāres".

Saimnieks: Romalds Jakovickis.

Atrašanās vieta: Jēkabpils novada Rubenes pagasts.

Nozare: gaļas liellopu audzēšana.

Izmēģinājuma tēma: Zīdītājgovju auglības un atnešanās pazīmju ietekme uz ganāmpulka atražošanu un teļu izaudzēšanu.

Konsultanti: Ziedīte Bimšteine (LLKC Jēkabpils KB), Daina Jonkus (LLU profesore).

Mērķis: Izvērtējot zīdītājgovju atražošanu ietekmējošos faktorus, analizēt iemeslus, kas ietekmē auglību un pēcnācēju kvalitāti, izstrādāt ekonomiski pamatotus risinājumus un ieteikumus zīdītājgovju ganāmpulka atražošanas uzlabošanai.

1. JŪNIJS

Saimniecība: z/s "Cimbuļi".

Saimnieks: Kristaps Driķis.

Atrašanās vieta: Vecpiebalgas novada Taurenas pagasts.

Nozare: aitkopība.

Izmēģinājuma tēma: *Ile de France* tīršķirnes aitu māšu auglības, jēru saglabāšanas un nobarošanas rezultātu

analīze Latvijā.

Konsultanti: Ilmārs Grudulis (LLKC), Daina Kairiša (LLU profesore).

15. JŪNIJS

Saimniecība: z/s "Kalna Dambrāni".

Saimniece: Iveta Tīrumniece.

Atrašanās vieta: Viesītes novada Viesītes pagasts.

Nozare: piena lopkopība.

Izmēģinājuma tēma: Slaucamo govju izmantošanas ilguma rādītāju salīdzināšana saimniecībā izaudzētajiem dzīvniekiem ar iepirktajiem dzīvniekiem. Veselības stāvokļa pārbaude (kāju slimības un veselības stāvoklis, mastīts un tā izplatība, endometrits u. c.); servisa periodu un laktāciju līknes.

Konsultanti: Ziedīte Bimšteine (LLKC Jēkabpils KB), Daina Jonkus (LLU profesore).

Mērķis: Saimniecībā iepirkto un izaudzēto vaislas dzīvnieku produktivitātes rādītāju analīze un salīdzinājums to produktīvajā mūžā un mūža dienā, ņemot vērā dzīvnieku atmaksāšanās vērtējumu (ilgmūžības parametru ekonomiskais punkts).

6. JŪLIJS

Saimniecība: z/s "Liepiņas".

Saimnieks: Dzintars Grasbergs.

Atrašanās vieta: Alojās novada Brīvzemnieku pagasts.

Nozare: piena lopkopība.

Izmēģinājuma tēma: Pašražotā proteīna barība (lauka pupas), tās iz-

ēdināšanas iespējas un ekonomiskā efektivitāte slaucamo govju ēdināšanā.

Konsultanti: Aija Luse (LLKC Pierīgas KB), Antra Gražule (ēdināšanas speciāliste).

Mērķis: Ekonomiski pamatota pākšaugu iekļaušana slaucamo govju barības devā, aizstājot sojas un rapša proteīnu. Optimālā deva, aizvietojo citus proteīnus.

20. JŪLIJS

Saimniecība: SIA "Ralle".

Saimnieks: Ivars Frīdemanis.

Atrašanās vieta: Kandavas novada Kandavas pagasts.

Nozare: aitkopība.

Izmēģinājuma tēma: Šarolē aitu izmantošanas iespējas Latvijā.

Konsultanti: Daiga Baltiņa (LLKC), Daina Kairiša (LLU profesore).

Mērķis: Novērtēt un salīdzināt Šarolē un Latvijas tumšgalves šķirņu jēru ieguvu, ātraudzību un izaudzēto jaunaitu kvalitāti vienādos turēšanas un ēdināšanas apstākļos.

Informāciju par pieteikšanos fermu dienām varēsiet atrast LLKC mājaslapā www.llkc.lv.

Turpinājums sekos

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

INOVĀCIJAS

DARBA GRUPAS INOVĀCIJU PROJEKTU ĪSTENOŠANAI

Inovāciju veidošanās process ES rit pilnā sparā, un arī Latvijā tiks apstiprināti noteikumi par sadarbības projektiem, kas ietver inovāciju darba grupu veidošanu, atbalstu jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei.

Zemkopības ministrijā tiek veikti pēdējie darbi, lai tiktu apstiprināti Ministru kabineta noteikumi par Valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību pasākuma 16. "Sadarbība" apakšpasākumā 16.1. "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupas projektu īstenošanai" vismaz nacionālā mērogā un apakšpasākumā 16.2. "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei" (vismaz uzņēmuma līmenī) atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā.

Liekot uzsvāru uz Eiropas Inovāciju partnerības (turpmāk – EIP; sīkaku informāciju skatīt <http://ejuz.lv/ct2>) darba grupu veidošanu, mērķis ir uz inovāciju vērstu projektu īstenošana lauksaimniecības, mežsaimniecības un lauksaimniecības produktu pārstrādes nozarē vai to sektorā, atbalstot tādu projektu īstenošanu, kas paredz jaunradītus risinājumus nozares vai sektoru līmenī ar iespējami plašāku potenciālo labumu guvēju loku, sekmejot nozares attīstību kopumā.

Saskaņā ar šī brīža noteikumos paredzēto atbalsts pasākumā tiek sniegts sekojošās tēmas:

- ekonomiski dzīvotspējīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības ražošanas sistēmu attīstībai, ievērojot ilgtspējas principus;
- lauksaimniecības un mežsaimniecības resursu saglabāšana un efektivitāte (piemēram, samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas, palielinot energoefektivitāti, precīzo tehnoloģiju, bezatlikuma tehnoloģiju ieviešana, samazinot mēslošanas līdzekļu un pesticīdu lietošanu, veicinot oglekļa uzglabāšanu un CO₂ piesaisti);
- pilna cikla ražošanas nodrošināšana, sākot ar primāro lauksaimniecības produktu ražotāju līdz gatavās pro-

INOVĀCIJA

tiek definēta kā process vai darbība, kuras rezultātā tiek izstrādāts jauns produkts, tehnoloģija, process vai metode, un kurā tiek iesaistīts galvenokārt valsts esošais intelektuālais potenciāls, nodrošinot nepārtrauktu mijiedarbību visā procesa garumā, kurā iesaistīta zinātne, pētniecība, tirgus izpēte un gatavās produkcijas ražošana.

dukcijas pārstrādātājam, sadarbības ietvaros rodot kompleksu, ilgtspējīgu risinājumu, kas skar gan primāro ražotāju, gan pārstrādātāju;

- lauksaimniecības produkcijas pievienotās vērtības radīšana vietējai izejvielai;
- ekonomisko rādītāju uzlabošana lauku saimniecībās vai lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumos, privāto mežu apsaimniekošanā, ievērojot ilgtspējības principus;
- pārtikas un īso piegāžu ķēžu stiprināšana, veicinot sadarbību starp vietējiem ražotājiem, kā rezultātā tiek samazināts attālums starp ražotāju un patērētāju, starpnieku skaits, tiek veicināta tiešā iegāde no pārtikas ražotāja.

Atbalsts netiek sniegts kokapstrādei un zivsaimniecības produktu pārstrādei.

Saskaņā ar noteikumu projektu tiem, kas gribētu veidot inovāciju darba grupas, jāņem vērā tas, ka pasākuma ietvaros atbalsts netiek piešķirts jau uzsāktu projektu īstenošanai, individuālajiem pētniecības projektiem, intelektuālā īpašuma tiesības projektiem, fundamentālajiem pētījumiem un priekšizpētei, kā arī jauna produkta, procesa, tehnoloģijas vai metodes ieviešanai praksē.

Lai pretendētu uz atbalstu, nepieciešams piedalīties projektu atlasē, kas notiek divos posmos. Pirmais posms sastāv no projekta idejas atlasē un EIP darba grupas apstiprinā-

šanas, otrajā posmā savukārt tiek izvērtēti detalizēti sagatavots projekta iesniegums.

Atbalsta pretendents pirmajā posmā ir potenciālā EIP darba grupa, kura iesniedz savu projekta idejas iesniegumu Zemkopības ministrijas izveidotajai komisijai, kas pieņem lēmumu. EIP darba grupa apvieno trīs pārstāvjus no zemāk minētajām dalībnieku grupām, no kuriem vismaz viens ir lauksaimnieks vai mežsaimnieks un kas savstarpēji nav saistīti:

- lauksaimniekus, mežsaimniekus;
- lauksaimniecības produktu pārstrādātājus;
- pārstāvjus no lauksaimniecības, mežsaimniecības vai lauksaimniecības produktu pārstrādes nozares nevalstiskajām organizācijām vai kooperatīviem;
- pētniekus, tai skaitā studentus;
- konsultantus vai citas inovācijās ieinteresētās puses.

Otrajā posmā atbalsta pretendents ir komisijas apstiprinātā EIP darba grupa, kura, sagatavojot projekta iesniegumu, nodrošina tā atbilstību iepriekš komisijas apstiprinātajai projekta idejai. Pēc projekta īstenošanas EIP darba grupa komisijai klātienē sniedz pārskatu par projekta īstenošanas rezultātiem, apraksta tos un dara publiski pieejamus.

Ja jums ir ideja EIP darba grupas veidošanai un projekta izstrādei, varat sazināties ar EIP tīkla kontaktpunktu LLKC, kas Valsts Lauku tīkla funkciju ietvaros nodrošina tehnisko palīdzību projektu izstrādei, potenciālo EIP darba grupu izveidei un partneru piesaistei, rakstot uz e-pastu edgars.linde@llkc.lv; aiva.saulite@llkc.lv, vai zvanot pa tālr. 63007558, kā arī meklējot informāciju mājaslapā www.laukutikls.lv.

Sīkāka informācija par MK noteikumu projektu atrodama <http://ejuz.lv/ct0>.

AIVA SAULĪTE-LINIŅA,
LLKC Valsts Lauku tīkla sekretariāta projektu vadītāja
e-pasts: aiva.saulite@llkc.lv
tālr. 63007558

DĀRZKOPĪBA

KAS NEPIECIEŠAMS BIOLOGISKO UPENU AUDŽĒŠANAI

2. DAĻA

Latvijā ir iespējas audzēt daudzās ogu un augļu kultūras, bet šoreiz turpinām stādījumu par to, kā stādīt un kopt upenes.

Vietas izvēle

Pirmais svarīgais solis, lai ķertos pie upeņu audzēšanas, ir vietas izvēle. Upenes ir salīdzinoši mitrumprasīgas, tajā pašā laikā tām nebūs piemērotas platības ar nenoregulētu mitruma režīmu un augstu gruntsūdens līmeni. Tas nozīmē, ka jātiek skaidrībā ar normālas ūdens noteces nodrošināšanu – drenu sistēmas, grāvji, novadgrāvji. Jāsaprot, vai platības neapdraud bebrī, jo to darbība Latvijā ir manāma gandrīz jebkur. Nepieciešamības gadījumā jāparūpējas par tiešu bebru darbības pārtraukšanu. Svarīgs ir pieguļošo ceļu stāvoklis, jo, transportējot ogas, nedrīkst kratīties desmitiem kilometru pa bedrainiem ceļiem. Skatoties nākotnē, nebūtu vēlams platības izvietot mežu tuvumā, lai arī meža dzīvnieki upenes īpaši nebojā, mežs veido aizvēju, kas var radīt papildus slimību un kaitēkļu draudus. Ja tuvumā ir tieši priežu meži, slimību risks jāizvērtē papildus.

Augsnes prasības

Piemērotākās ir mālsmilts un smilšmāla augsnes. Smilts augsnēs būs nepietiekoša mitruma ietilpība, bet smagākās māla augsnēs upenes cietīs no gaisa trūkuma un arī nevienmērīga mitruma nodrošinājuma. Ilgstoši iekopjot, šādas augsnes varētu izmantot, bet tāda situācija nebūs tipiska. Nepiemērotas būs arī organiskās (kūdras) augsnes. Optimālais augsnes skābums ir pH_{kel} 6,0–6,5, tas nozīmē, ka lielākajā vairumā gadījumu augsne būs par skābu un būs nepieciešama augsnes kaļķošana. Tas ir ļoti būtisks moments tieši biolo-

ģiskajiem audzētājiem, jo kaļķojamais materiāls kalpos arī kā mēslošanas līdzeklis, nodrošinot kalciju un magniju, un mazliet arī sēru. Fosfora P_2O_5 optimāls nodrošinājums ir 170 mg/kg, bet tas var svārstīties 150–190 mg/kg robežās. Fosfora nodrošinājums kļūst ar katru gadu problemātiskāks. Labi, ka šajā sezonā ir parādījies arī “Timac-Agro” piedāvātais fosfora mēslojums bioloģiskām saimniecībām. Ar kāliju K_2O situācija ir mazliet labāka, bet arī var nākties meklēt risinājumus, izmantojot dabiskos kālija sāļus. Optimāls

Pirmais svarīgais solis, lai ķertos pie upeņu audzēšanas, ir vietas izvēle

kālija nodrošinājums ir 250 mg/kg smilts augsnēs, 300 mg/kg – mālsmilts un 350 mg/kg – smilšmāla augsnēs.

Augsnes sagatavošana

Lai arī upenes nav tā kultūra, kura būtu ļoti prasīga pret augšanas apstākļiem, tomēr doma, ka šo ogu kultūru varētu sekmīgi iestādīt zaļa plāvā, sākt plaut rindstarpas un cerēt, ka izdosies labs bizness, nevar. Vērojot kopumā bioloģisko augļu un ogu dārzu attīstību, nākas secināt, ka viens no būtiskākajiem neveiksmju cēloņiem ir nenopietnā attieksme gan pret audzēšanas vietas izvēli, gan lauka sagatavošanu stādīšanai. Jo lielākas ir atkāpes no augsnes optimālajiem augsnes rādītājiem, jo lielākas pūles, līdzekļi un laiks būs jāiegulda to nodrošināšanā.

Šo būtisko faktoru ignorējot, diemžēl stādījuma ierīkošana būs lemta neveiksmei, – ražas būs katastrofāli zemas, ogas – sīkas un nekvalitatīvas, pats stādījums nikuļos, līdz priekšlaicīgi beigs savu eksistenci.

Viens no labākajiem paņēmieniem augsnes ielabošanai ir zaļmēslojuma audzēšana. Tā audzēšanas ilgums vai periods būs atkarīgs no tā, cik daudz augsne būs jāiekopj. Ja augsnes agroķīmiskie un fizikālie rādītāji nav tālu no optimālajiem rādītājiem, pietiks vienu sezonu audzēt zaļmēslojumu, ja ne, – būtu to vēlams darīt pāris sezonu pēc kārtas. Augsne tiks bagātināta ar organisko vielu un augu barības elementiem, tajā esošie barības elementi kļūst pieejamāki. Uzlabosies ūdens un gaisa režīms, kā arī pieaugs augsnes mikrobioloģiskā aktivitāte. Vienlaikus augsnē tiek nomākta patogēno mikroorganismu darbība. Sēšanai var izmantot atsevišķas zaļmēslojuma kultūras, piemēram, eļļas rutku, baltās sinepes, rudzus un daudzas citas kultūras. Tas ir pats lētākais variants, ko varētu izmantot gadījumos, kad nepieciešama minimāla augsnes ielabošana. Tomēr vairumā gadījumu vajadzētu izmantot zaļmēslojuma maisījumus – ‘AU-SLA’, ‘AU-VEL’, ‘AU-DZI’ un ‘Zaļā Zeme’. Tā kā upenes stāda vēlū rudenī, zaļmēslojumu vienā sezonā var izaudzēt un iestrādāt vairākās aprītēs.

Ļoti labi, ja pirms stādīšanas var papildus iestrādāt kūtsmēslus 40–60 t/ha. Tas nodrošinās sekmīgu upeņu augšanu pirmajos divos gados pēc iestādīšanas. Jāatceras, ka nedrīkst tikt pārsniegta atļautā slāpekļa deva tīrvielā – 170 kg/ha. Vislabāk būtu iestrādāt jau kompostētus kūtsmēslus, kurus iegūst, pievienojot kūtsmēsliem bio-kompostētāju pirms to uzglabāšanas.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp. Stādīšana

Stādīšanai izmanto tikai viengadīgus stādus, jo tie labāk pārcieš pārstādīšanu un labos augšanas apstākļos strauji turpina augšanu. Stāda nedaudz dziļāk, nekā stādi audzēti stādaudzētavā, tas sekmē krūma dzinumus veidošanos. Stādīt var, sākot no oktobra un beidzot ar novembri, tikai tad parasti augsne jau ir pārmitra, un, ja stāda ar stādāmo mašīnu, ievērojami pasliktināsies stādīšanas kvalitāte. Stādāmās mašīnas noma kopā ar traktoru ir ap 300 eiro/dienā, bet tikai stādītājs – ap 100 eiro dienā. Vienā dienā var apstādīt 2 ha. Izstāda atlapotus stādus, kurus pēc iestādīšanas apgriez uz 2–3 pumpuriem. Kailsakņu stādi pavasarī jāstāda maksimāli agri, jo citādi būs nepieciešama papildus laistīšana. Stādīšanas shēma ir atkarīga no novākšanas paņēmiena, ja vāks ar rokām, stāda šaurākās rindās – 2–3 m rindstarpā un 1–2 m starp upeņu krūmiem. Tas ir, 1650–5000 krūmu/ha. Savukārt, paredzot mehanizēto novākšanu, stāda 4 m rindstarpās un 0,5 m attālumā starp krūmiem, kas ir 5000 stādu/ha.

Kopšana

Pirmajos gados tā ir tīras apdabes nodrošināšana un rindstarpu rušināšana. Sējot rindstarpās balto āboliņu un kādas stiebrzāles, papildus tiks nodrošināts piesaistītais slāpeklis, savukārt, ja nav agregāta apdabju mehanizētai apkopšanai, āboliņš pakāpeniski var pārņemt apdabes zonu, tā kļūstot no palīga par konkurentu. Tad ir jāizvēlas uzturēt rindstarpu tīru no nezālēm, izmantojot kultivatoru, lobītāju vai diskus. Rindstarpā jāapplauj 4–5 reizes sezonā. Vienreiz sezonā ir jāizrauj starp upeņu krūmiem izaugušās nezāles. Apdabes zonai ir jābūt tīrai no nezālēm, jo tās var ne tikai uz pusi sa-

Agregāts “Jagoda Zuza” apdabju apkopšanai upeņu stādīšanas pirmajā gadā

mazināt upeņu dzinumus pieaugumu, bet arī sekmēt slimību, kaitēkļu, tajā skaitā gliemežu savairošanos. Pļaušanai ir jāizmanto pļaujmašīnas, kam ir zemu novietoti naži. Krūmiem augot, zari daļēji pārklāj rindstarpus, un tādējādi tie pļaujot netiks aplauzti.

Organisko mēslojumu kūtsmēsli vai komposta veidā apdabes zonā dod katru otro gadu. Visērtāk un ātrāk to ir izdarīt ar apdabēm domātu kūtsmēsli izkliešanas mašīnu, rēķinot 30 t/ha uz divām sezonām. Sezonas laikā ir nepieciešama arī vairākkārtēja apdabes ravēšana vai mehāniska apstrāde. Apdabju frēzes, ko izmanto augludārzos, īsti nav piemērotas. Labāks ir variants, izmantojot kombinēto agregātu gar krūmu rindām – zvaigznes rotoru, kas uzirdina augsni starp krūmiem un pie tiem, bet trīs vai četru robotu disku sekcija irdina pārējo apdabes daļu.

Papildmēslojumā smidzinot var izmantot augu augšanas stimulatorus, tādus kā “Raskila” (3 l/ha, 5x), bioloģiskajiem audzētājiem ir pieejami arī citi šāda tipa mēslošanas līdzekļi.

Pirmajā gadā, lai stiprinātu tieši upeņu sakņu sistēmas attīstību, lietderīgi pa lapām izsmidzināt jūras aļģu preparātu “Kelpak”.

Veicot šos kopšanas darbus, ir vērts vienlaikus sekot līdzi stādījuma veselības stāvoklim, jo kaitēkļu postījumu

gadījumos tieši regulārs un vērīgs monitoringa ir pirmais solis, lai likvidētu kaitēkļu invadētos zarus.

Sezonas beigās ir svarīgi parūpēties par nobirušo upeņu lapu iznīcināšanu, jo tas palīdz slimību profilaksei. Polijā integrētie audzētāji lapas “sabirstē” uz rindstarpas vidu, kur tās tiek savāktas. Ko darīt bioloģiskiem audzētājiem? Viens no variantiem ir izsmidzināt 1:4 atšķaidītu liellopu vircu.

Ražas novākšana

Mazās platībās vācot ogas svaigam patēriņam, to dara ar rokām. Ar rokām ākli cilvēki hektāru spēj nolasīt 15 dienās. Jautājums ir tikai par to, kur tādā darba rokas laukos ņemt, un diemžēl ogas nevar nolasīt tik kvalitatīvi kā ar kombainu. Platības, kas lielākas par 5 ha, viennozīmīgi tiek vāktas ar kombainu. Ir divu tipu kombaini – pilnas rindas pašgājējs kombains, kas maksā ļoti dārgi, vairāk nekā 100 000 eiro. Otrs variants ir pusrindas kombains, krietni lētāks, kas novāc upeņu rindu no vienas puses. Neskatoties uz to, ar tādu kombainu dienā var novākt līdz 1,5 ha upeņu.

Šķirnes

To ir gana daudz, svaigam patēriņam stāda šķirnes, kam krūma forma nav svarīga, bet ir lielas, saldas un garšīgas ogas. Savukārt, vācot mehanizēti, ir svarīgi, lai ogas labi atdalītos no kātiņa, tās būtu ar izturīgu miziņu un saldskābu garšu. Var audzēt tādas šķirnes kā ‘Titania’, ‘Tisel’, ‘Tihope’, ‘Ruben’, skotu šķirnes ‘Ben Alder’ u. c.

**“LAUKU LAPU”
IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT**

Ja vēlaties “Lauku Lapa” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrunis: 29609943

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS

“ZIED ZEME” – SAIKNE STARP IDEJĀM, IESPĒJĀM UN REZULTĀTU

Izklaides parks “Avārijas brigāde”

Publiko un privāto partnerattiecību biedrības “Zied zeme” darbība balstās uz sadarbību, attīstību, atbildību, radošumu un kompetenci. Biedrība lepojas ar katru mazo projektu, kas izveido jaunu darba vietu vai sakārto kādu teritoriju.

Viens no lepnumiem ir Ingas Gailītes projekts, kura ietvaros, saņemot 2404,29 eiro LEADER finansējumu, modernizēta darbība un palielināti ražošanas apjomi. Inga savā darbnīcā rada oriģinālus dizaina priekšmetus – dažādu veidu zīvis: nēģus, butes, asarus, lidakas.

Biedrība lepojas arī ar ieguldījumu nu jau plašu atpazīstamību ieguvušā izklaides parka “Avārijas brigāde” tapšanā, kam piešķirts 70 000 eiro LEADER finansējums. Projekts ir nozīmīgs ne tikai ar plašo labiekārtoto teritoriju, bet arī ar plānoto darbinieku skaitu, – izsludinātas 44 darba vietu vakances.

“Zied zeme” paspārnē darbojas kolektīvās finansēšanas platforma “Projektu banka”, kurā iespējams piesaistīt biznesa idejas īstenošanai finansējumu no sabiedrības. Marta beigās ar Erasmus+ programmas atbalstu Ikšķiles novada “Turbās” aizvadīta biedrības organizētā “Zied zeme jauno uzņēmēju

PUBLISKO UN PRIVĀTO PARTNERATTIECĪBU BIEDRĪBA “ZIED ZEME”

- Teritorija: Lielvārdes, Ķeguma, Baldones, Ogres un Ikšķiles novadi.
- Dibināta: 25.05.2005.
- Biedru skaits: 44.
- Adrese: Raiņa iela 11 a, Lielvārde.
- Administratīvā vadītāja: Linda Cīrule, tālr. 25623775.
- E-pasts: info@ziedzeme.lv.
- Mājaslapa: www.ziedzeme.lv.
- Darba laiks: darba dienās no plkst. 9.00–17.00 (tikšanās laiku vēlams iepriekš saskaņot).

nometne TransInnCamp”, kurā piedalījās pārstāvji no četrām valstīm – Latvijas, Somijas, Ungārijas un Rumānijas. Nometnes mērķis bija stiprināt jauniešu kompetenci uzņēmējdarbībā un veicināt iesaisti lauku teritoriju attīstībā.

Biedrībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā stratēģijas īstenošanai pieejami 1,8 miljoni eiro LEADER finansējuma. Līdz šim noslēgtas jau trīs projektu pieņemšanas kārtas, un no 3. aprīļa līdz 3. maijam atvērta ceturta – “Vietas potenciālas attīstības iniciatīvas” projektiem. Aizvadītajās trīs kārtās biedrība vērtēšanai saņēmusi 142 iesniegumus, no kuriem 67 projekti (no tiem 27 projekti iesniegti aktivitātē – vietas potenciāla attīstības iniciatīva un 40 projekti aktivitātē – vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas) saņēmuši pozitīvu atzinumu un nosūtīti tālākai izvērtēšanai Lauku atbalsta dienestam. **II**

Inta Vilde, biedrības

“Zied zeme” projektu vadītāja asistente

ATTĪSTĪT TERITORIJU UN PILNVEIDOTIES PIERĪGĀ

Atrodies tik tuvu galvaspilsētai, ar vairākām priekšrocībām, tomēr arī ar izaicinājumiem sastopas vietējā rīcības grupa biedrība “Pierīgas partnerība”.

Biedrība iepriekšējā periodā atbalstījusi 116 projektus ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fonda finansējumu. Jauns periods, jauna ieelpa – ar mērķi pierādīt, ka partnerības teritorija ir ekonomiski un sociāli spēcīga, ar sakārtotu un kvalitatīvu vidi atpūtai un dzīvošanai.

Iedzīvotāji aicināti savu ideju īstenot kādā no mērķiem:

1. attīstīta un konkurētspējīga ekonomiskā vide – tūrisma un aktīvās atpūtas veicināšana, mājražošana un amatniecība, uzņēmumu radīšana un attīstīšana (atbalsta apmērs 70%, kopējais finansējums 20 000 eiro, būvniecībai 50 000 eiro);
2. sociālo un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana (atbalsta apmērs 90%, kopējais finansējums 15 000 eiro; jaunai publiskai ēkai 50 000 eiro);
3. sakārtota, pievilcīga dzīves un atpūtas vide (atbalsta apmērs 90%, ko-

pējais finansējums 15 000 eiro; kultūrvēsturisku objektu labiekārtošanai un stratēģiskajiem projektiem 50 000 eiro).

Šajā periodā 1. kārtā jau atbalstīti 15 uzņēmējdarbības un sabiedriskā labuma projekti ar publisko finansējumu 188 177 eiro: kempingi, velo noma, mājražošana un amatniecība (galdniecība, augļu un ogu pārstrāde, keramika), velo apkopes stendi, publiska laukuma izveide, bērnu laukumi, jaunu uzņēmumu radīšana un attīstīšana.

Izaicinājums – attīstīt tūrisma Pierīgā – pašlaik tiek īstenots starpterritoriāla projekta veidā sadarbībā ar biedrību

PARTNERĪBA "LIELUPE" – ATBALSTS IDEJĀM ZEMGALĒ

Lauku partnerības "Lielupe" darbība jau no pirmsākumiem vērsta uz vietējo iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu, akcentējot latvisku, sakoptu ainavu, plašas iespējas darbam un atpūtai, pievilcīgu vidi ģimenēm, pakalpojumu pieejamību un izglītības iespējas.

Aizvadītajos desmit gados LEADER projekti galvenokārt bijuši vērsti uz atbalstu sabiedriskām aktivitātēm – veselīga dzīvesveida un sporta nozīmes akcentēšana, sociālo riska grupu atbalsta un kultūras pasākumiem, atpūtas vietu izveidi, vides sakārtošanu, atbalstu vietējiem amatniecības un mājažāšanas produktiem. Jelgavas un Ozolnieku novados 2009.–2013. gada periodā ieviesti aptuveni divsimt LEADER projekti 1,5 milj. eiro vērtībā.

Līdz 2020. gadam prioritāri plānoti

vietējās uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi. Šobrīd sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas ieviešanai apstiprināts finansējums 1 296 670 eiro, 50% no tiem novirzīti uzņēmējdarbības atbalstam un 50% – teritorijas pievilcības veicināšanai.

Projektu konkursu kārtās 2016. gadā kopā saņemti 49 iesniegumi, no tiem apstiprināti 17. Ozolnieku uzņēmēja Sandra Valaine izveidojusi mājaslapu – interneta veikalu savas produkcijas – lina izšuvumu realizēšanai, savukārt Jelgavas novada uzņēmēja Lolita Duge labiekārtojusi telpas viesu uzņemšanai Piparmētru namiņā Vilces pagastā. Pārējie apstiprinātie projekti ir ieviešanas procesā. Piemēram, Vilces pagasta Berķenes muižā uzlabos piedāvājumu lauku rezidences viesiem, izbūvējot baseina kompleksu. SIA "Zekants" Jaunsvirlaukas pagastā turpinās attīstīt

LAUKU PARTNERĪBA "LIELUPE"

- Teritorija: Jelgavas un Ozolnieku novadi.
- Dibināta: 2005.
- Adrese: Kr. Barona iela 40, Jelgava.
- Valdes priekšsēdētāja: Līga Švānberga, tālr. 26399946, e-pasts: lielupe@partneribalielupe.lv.
- Apmeklētājus pieņem: pirmdienās no plkst. 9.00–12.00; otrdienās 15.00–17.00; trešdienās 9.00–12.00; ceturtdienās 15.00–17.00.
- Mājaslapa: www.partneribalielupe.lv, sociālajos tīklos: www.facebook.com/partneribalielupe.

pupu kraukšķu "Pupuchi" ražošanu, iegādājoties pamatlīdzekļus un iekārtas, z/s "Trubenieki" Lielplatones pagastā plāno uzsākt šitake sēņu pārstrādi. Biedrība "Invalidu atbalsta centrs Saulesstars" veidos mājaslapu – interneta veikalu rokdarbu tirdzniecībai.

Sabiedriskā labuma projektiem atvēlētais finansējums 648 335 eiro ir gandrīz apgūts, un apstiprināti 25 projekti, vēl 14 projekti ir vērtēšanā. Pagastos tiek sakārtota ciemu infrastruktūra – veidoti gājēju-velosipēdistu celiņi, izbūvēts apgaismojums, uzstādīti āra treniņi, veidotas aktīvās atpūtas un sporta vietas. Nozīmīgu ieguldījumu LEADER finansējums sniegs sabiedrisko aktivitāšu un pakalpojumu attīstībai kultūrvēsturiskos objektos – tiek atjaunots jumts Kalnciema-Klīves baznīcai Valgundes pagastā, atdzimst Abgunstes muiža Zaļenieku pagastā.

Līga Švānberga, Lauku partnerības "Lielupe" valdes priekšsēdētāja

Atklājot projekta konferenci par ilgtspējīgu sadarbību laukos Igaunijā

"Partnerība "Daugavkrasts"" un lauku partnerību "Lielupe", pašvaldībām un tūrisma pakalpojumu sniedzējiem.

Mājažāšanas un amatniecības joma tiek attīstīta, graujot mītu par Pierīgas novadiem kā "guļamrajoniem". Izveidota grupa facebook.com "Pierīgas partnerības mājažārotāji un amatnieki" viedokļu, pieredzes apmaiņai un zināšanu pilnveidei. Sadarbībā ar pašvaldībām pavasarī tiek organizēti nodarbību cikli par vizuālā noformējuma veidošanu, par iepakojuma dizainu Mārupes novadā, Olainē par fotografēšanu un Babītes novadā par komunikāciju.

Ar jauniešiem biedrība darbojas gan kā Eurodesk (Eiropas informācijas

BIEDRĪBA "PIERĪGAS PARTNERĪBA"

- * Teritorija: Mārupes, Babītes un Olaines novadi.
- * Dibināta: 2009.
- * Biedru skaits: 27.
- * Administratīvā vadītāja: Alīna Lukjanceva, tālr. 28644888.
- * Adrese: Jaunmārupes sabiedriskā ēka, Mazcenu aleja 33/3, Jaunmārupe, Mārupes nov., LV-2166, e-pasts: info@pierigaspartneriba.lv, tālr. 28 644 888; 26 440 279.
- * Darba laiks: pirmdienās no plkst. 9–17, ceturtdienās 9–13.
- * Adrese Olainē: Zemgales iela 31, 3. stāvs, Olaine, LV-2114, e-pasts: brigita.medne@pierigaspartneriba.lv; aija.ozola@pierigaspartneriba.lv, tālr. 26 454 119, pieņemšanas laiks: otrdienās no plkst. 10–14, trešdienās 13–17.

tīkls jauniešiem) informatīvais punkts, gan, meklējot instrumentus jauniešu iesaistei teritorijas attīstībā. "Pierīgas partnerība" atbalsta arī vietējās nevalstiskās organizācijas, guvusi atbalstu programmā "NVO fonds", īstenojot organizāciju popularizēšanu, sadarbī-

bu, pieredzes apmaiņu. "Pierīgas partnerība" iestājusies arī Olaines NVO apvienībā un "pietuvojas iedzīvotājiem" pavisam tiešā nozīmē, atverot otru biroju Olainē.

Brigita Medne, biedrības Pierīgas partnerība projektu vadītāja

MEŽSAIMNIECĪBA

Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam projekta ietvaros meža īpašniekiem ir iespēja saņemt bezmaksas konsultācijas par jautājumiem, kas saistīti ar meža zemes apsaimniekošanas ekonomiskajiem un vides rādītājiem.

Mežsaimniecības jomā tiek sniegtas konsultācijas šādos jautājumos:

- dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzība (meža īpašuma apsekošana, atzinums par meža zemē sastopamajiem ES un vietējās nozīmes īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, t. sk. ieteicamo apsaimniekošanas režīmu, veicamajiem uzturēšanas vai atjaunošanas pasākumiem);

- savvaļas putnu aizsardzība (atzinums par meža zemē sastopamajām īpaši aizsargajamām putnu sugām, t. sk. ieteicamo meža apsaimniekošanas režīmu, veicamajiem biotehniskajiem pasākumiem);

- ūdens resursi (meža apsaimniekošanas plānošana upju, ezeru un citu ūdensobjektu aizsargjoslās, t. sk. ciršanai plānotās platības un atstājamo, izcērtamo koku noteikšana);

- ekonomisko un vides rādītāju jautājumi, ja konsultāciju saņēmējs ir komersants lauku apvidū, kurš darbojas mežsaimniecības nozarē un kura apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā nepārsniedz 15 000 eiro (meža īpašuma apsekošana, meža īpašuma apsaimniekošanas plāns, t. sk. meža resursu novērtējums, koksnes resursu ieguves plānojums noteiktam periodam).

Maksimālais atbalsta apmērs vienam konsultāciju saņēmējam visā plānošanas periodā ir 1500 eiro. Atbalsta apmērs summējas ar citu jomu konsultāciju jautājumiem, piemēram, lauksaimniecībā.

Pēc konsultācijas meža īpašniekam tiks izsniegta meža apmeklējuma lapa ar konsultanta ieteikumiem, atzinums, koksnes resursu novērtējums, meža apsaimniekošanas plāns un cita saistītā dokumentācija.

Plašāku informāciju par pieteikšanos un konsultāciju saņemšanu

PIEEJAMAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS PAR MEŽU

IZZIŅAI

Saskaņā ar Valsts meža dienesta Meža valsts reģistra informāciju *Natura 2000* teritorijās iekļauti pavisam 345 345 hektāru mežu, kas sastāda 43,5% no kopējās valsts *Natura 2000* teritorijas un veido 10,6% no kopējās meža platības. *Natura 2000* valsts mežos aizņem 205 616 ha, privātajos mežos – 133 791 ha un pašvaldību mežos – 5939 hektāru.

Foto: Maija Birkena-Dzeizkalēja

Eksperte Laila Šestakovska konsultē par meža vides un ekonomiskajiem jautājumiem

var saņemt MKPC nodaļās. Meža īpašniekam jāvērsas attiecīgajā nodaļā, kurā atrodas meža īpašums. Nodaļu kontakti pieejami interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv, sadaļā – speciālisti.

Konsultācijas tiek īstenotas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam “Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākuma “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanas” ietvaros. Projektu atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Pieteikšanās maksājumam par meža teritorijām

Lauku atbalsta dienestā (LAD) no šī gada 11. aprīļa līdz 22. maijam ir atvērta pieteikšanās ikgadējo kompensāciju maksājumam par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem *Natura 2000* teritorijās un mikrolieģumos, kuri atrodas *Natura 2000* teritorijā vai ārpus tām.

Atbalstu var saņemt par meža zemes platību, kurā kārtējā gada 1. aprīlī ir spēkā kāds no šādiem mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem:

- aizliegta mežsaimnieciskā darbība,
- aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte,
- aizliegta galvenā cirte,
- aizliegta kailcirte.

Atbalsta pretendents ir persona, kura apsaimnieko mežu un kārtējā gada 15. jūnijā ir tā īpašnieks vai apsaimniekotājs (tiesiskais valdītājs), tiesisko valdītāju kooperatīvs vai tiesisko valdītāju apvienība. Meža inventarizācijai jābūt spēkā uz kārtējā gada 1. martu.

Atbalsta maksājumu var saņemt, ja pretendents līdz 22. maijam, bet ar atbalsta apjoma samazinājumu līdz 15. jūnijam LAD elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS) iesniedz pieteikumu. Plašāka informācija pieejama LAD mājaslapā: www.lad.gov.lv.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki visos Latvijas reģionos sniedz konsultācijas, palīdz sagatavot un iesniegt attiecīgo dokumentāciju LAD elektroniskajā pieteikšanās sistēmā. **■**

Ieva DONIŅA,
MKPC Zemgales nodaļas
mežsaimniecības vecākā
konsultante
e-pasts: ieva.donina@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

BRISELES GAITEŅOS

BALTIJAS VALSTU ZEMNIEKI TIEKAS PAR KLP

Lai vienotos par kopīgas pozīcijas sagatavošanu ES Kopējai lauksaimniecības politikai pēc 2020. gada, aprīlī Tartu tikās triju Baltijas valstu lauksaimnieki.

Baltijas valstu intereses joprojām saistītas ar vienlīdzīgu konkurences apstākļu tiešo maksājumu nodrošināšanu, jo ražošanas resursu izmaksas ES faktiski ir izlīdzinājušās. Jautājumā par apzaļumošanu, ar ko saistīti 30% no tiešajiem maksājumiem, Baltijas valstu lauksaimnieki norāda uz nepieciešamību to padarīt elastīgāku un mazāk birokrātisku, piemērotāku katras valsts vides apstākļiem. Tāpat tiek aicināts piešķirt lielāku atbalstu precīzās lauksaimniecības metožu ieviešanai, kas palīdz samazināt izmaksas un barības vielu noplūdes. Vēl viens punkts pozīcijā – vienkāršāka un mazāk birokrātiska KLP, mazinot noslodzi administrējošajām iestādēm un atbalsta pieteikumu iesniedzējiem. Lauksaimnieki aicina izveidot

riska vadības fondu, no kura izmaksāt atbalstu brīžos, kad ekonomisku un vides apstākļu, kā arī politisku lēmumu rezultātā lauksaimniecības produkcijas iepirkuma cenu līmenis ievērojami samazinās. Tiek prasīts arī lielāks atbalsts kooperatīviem un ražotāju grupām tajās teritorijās, kur kooperēšanās ir mazāk attīstīta, kā arī pieļaut atbalstu pārrobežu kooperācijai. Uzsvērtā nepieciešamība saglabāt atbalstu teritorijām ar dabas apstākļu ierobežojumiem, kā arī nemainīgu finansējumu gan tiešmaksājumiem, gan valstu lauku attīstības programmu realizēšanai. Tāpat Baltijas valstu lauksaimnieki iestāties par tiešo maksājumu ierobežošanu saimniecībām pēc to lieluma, ar ražošanu saistīto maksājumu saglabāšanu, negodīgas tirdzniecības prakses lielāku ierobežošanu, lielāku atbalstu jaunu tirgu apgūšanai, vienlīdzīgiem standartiem importa produktiem, kā arī pasākumiem, kas nodrošina paaudžu maiņu lauksaimniecībā. ■

JAUNS RĪCĪBAS PLANS NATURA TERITORIJĀM

Eiropas Komisija pieņemusi jaunu rīcības plānu dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības uzlabošanai ES tās iedzīvotāju un ekonomikas labā.

Plānā ietverti 15 pasākumi, kurus paredzēts veikt līdz 2019. gadam ar mērķi strauji uzlabot putnu un dzīvotņu direktīvu īstenošanu. Ar šīm direktīvām ir izveidots pasaulē lielākais koordinētais aizsargāto teritoriju tīkls, kurās ir liela bioloģiskā daudzveidība (*Natura 2000*), un tas aptver vairāk nekā 18% ES sauszemes un 6% jūras teritorijas. Šīs aizsargātās teritorijas rada no 1,7 līdz 2,5% no ES IKP, sniedzot tādus ekosistēmu pakalpojumus kā oglekļa dioksīda uzglabāšana, ūdens attīrīšana, apputeksnēšana un tūrisms. Līdz 2019. gadam EK īsteno pasākumus vairākās prioritātēs. Tajā skaitā padarīs pieejamāku normatīvo bāzi direktīvu īstenošanai, rosinās aktīvāk strādāt ar pašvaldībām un zemes īpašniekiem, lai rūpīgāk īstenotu *NATURA* prasības. Par 10% palielinās to budžeta daļu, kas atvēlēta projektiem, kuri atbalsta dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību. Sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku sekmēs privātā sektora ieguldījumus dabas projektos, nodrošinot īpaši šim mērķim piemērotus aizdevumus un investīcijas. Tiks veicināta sinerģija ar kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanas instrumentiem, tādiem kā Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, lauku saimniecību konsultāciju pakalpojumi un Eiropas Inovācijas partnerība lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai. Ar Eiropas Solidaritātes korpusa palīdzību ir paredzēts iesaistīt jauniešus, pilnvērtīgi izmantojot 3,3 miljonu eiro vērtu finansējumu, kas atvēlēts brīvprātīgo piesaistīšanai *Natura 2000* teritoriju aizsardzībai, un ES finansējumu piešķirt tam, lai gados jauniem eiropiešiem piedāvātu turpmākas pārrobežu brīvprātīgā darba iespējas vai profesionālo pieredzi. Nolemts noteikt 21. maiju par Eiropas *Natura 2000* tīkla dienu. ■

Informāciju sagatavoja **Iveta Tomsone**,
LLKC Apgāda vadītāja

ES PIEAUG GAĻAS LOPU SKAITS

Gaļas liellopu skaits pēdējo divu gadu laikā ir pieaudzis par 0,8%, vienlaikus eksports pērn pieauga par 16%. Par gaļas liellopu tirgu spriests COPA-COGECA un Eiropas Komisijas darba grupā "Liellopi un teļi", kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības "Zemnieku saeima" pārstāvis Raimonds Jakovickis.

Vērtējot notikumus liellopu gaļas tirgū, darba grupā secināts, ka gaļas liellopu liemeņu cenas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nav mainījušās, – vidējās cenas šī gada februārī bija 375,30 eiro par 100 kg; Latvijā – 241,82 par 100 kg, kas ir otra zemākā cena ES.

Liellopu gaļas un dzīvju liellopu eksports 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu ir pieaudzis par 18% un kopā sastāda 702 337 tonnas. Salīdzinot 2017. gada janvāra eksporta statistiku ar 2016. gada janvāri, arī

ir vērojams pieaugums par 18,2%. Eksportam ir tendence palielināties. Vadošie eksporta tirgi 2016. gadā bija Turcija, Honkonga un Libāna. ES liellopu gaļas un dzīvju liellopu imports 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu ir pieaudzis par 3% un kopā sastāda 333 981 t. Salīdzinot 2017. gada janvāra importa statistiku ar 2016. gada importu, imports ir pieaudzis par 12%. Lielākās importētājvalstis ES ir Brazīlija, Urugvaja un Argentīna. Lielākie liellopu gaļas importētāji pasaulē ir Ķīna un Honkonga, ASV un Dienvidkoreja. Eksportētāji – ASV, Brazīlija un Austrālija.

Atskaitoties par jaunu tirgu apgūšanu, EK pārstāvji norāda – lai dabūtu eksporta atļaujas uz jauniem tirgiem, katrai valstij, kas vēlas eksportēt, ir jāizpilda virkne prasību. Kaut uzliktās prasības ir skaidras un izpildāmas, tomēr ar eksporta atļaujas iegūšanu tik raiti nesokas. Tāpat sarunu process ar atsevišķām valstīm ir lēns un tās nav skaidri definējušas savas prasības. ■

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2017. GADA JŪNIJĀ

Terminš		Maijs												Jūnijs							Jūlijs						
		1	10	14	15	20	21	22	25	29	31	1	2	5	9	10	14	15	16	19	20	25	29	30	1	17	20
Platību maksājumi																											
	Vienotais platībmaksājumu iesniegums																										
	Vienotais platībmaksājumu iesniegums ar kavējuma sankciju																										
Valsts atbalsts	Atbalsts kvalitātfīvas sēklas sagatavošanai un izmantošanai																										
	Fitosanitāro pasākumu kompensācijas																										
	Kompensācijas dzīvnieku infekcijas slimību gadījumos																										
	Atbalsts ciltsdarba pasākumiem netradicionālajās nozarēs																										
	Atbalsts biškopības nozarei																										
	Dīzeļdegviela lauksaimniekiem																										
	Riska pārvaldība																										
	Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības																										
	Tirdzniecības pasākumi																										
	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																										
Lauku attīstības programmas pasākumi	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																										
	Zvejas flotes modernizācija																										
	Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus																										
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																										
	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																										
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																										
	Dabas resursu nodoklis																										
	Nekustamā īpašuma nodoklis																										
	Darījumu kvītis																										
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																										
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 711,44 eiro																										
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma ir no 142,30 - 711,44 eiro																										
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																										

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

LAUKU ATTĪSTĪBA

AUSTRUMU BRĪNUMSĒNE IEDZĪVOJAS ELEJĀ

Jelgavas novadā, pašā Elejas ciemata nomalē, savu šitake sēņu audzēšanas izmēģinājuma “laboratoriju” ir izveidojis jaunais uzņēmējs Jānis Volksons. Jānis savu dzimtas zemnieku saimniecību “Trubenieki” pārņēmis 2016. gadā, un tās sākotnējā pamatdarbības nozare bija cūkkopība. Līdz saimniecības juridiskai pārņemšanai saimniecība jau trīs gadus izmēģinājumu ceļā attīstīja šitake sēņu audzēšanu.

Izveidots sēņu inkubators

Saimniecības īpašumā nav lielu zemju platību, lai nodarbotos ar graudkopību, tāpat nav arī iespējas pieņemt zemi klāt, tāpēc jaunā uzņēmēja uzdevums bija atrast savu nišu – pēc iespējas sarežģītāku, bet tajā pašā laikā peļņu nesošu, ar zemu konkurences risku un augstu pieprasījumu.

Tā kā šitake sēnes Latvijā nav nekāda inovācija un ikviens interesents var iegādāties micēliju, sapotēt ar to lapu koku baļķus un audzēt sēnes pašpatēriņam vai arī plašākai realizācijai, uzņēmēju ieinteresēja iespēja audzēt sēnes tām neierastajā sezonā. Tāpēc, izmantojot savas zināšanas darbā ar apkures un ventilācijas sistēmām, kā arī pētot pieejamos materiālus, Jānis izveidoja savu sēņu inkubatoru.

Visus aprēķinus saimnieks veica pats

Galvenais uzdevums bija panākt vajadzīgo klimatu un pareizos apstākļus sēnes augšanai. Jo lēnāk sēne aug, jo veidojas brūnāka un skaistāka. Visus aprēķinus saimnieks veica pats, jo šajā nozarē konsultanti nav pieejami, lielākajā daļā internetā atrodamo materiālu informācija ir maldinoša, tāpat pilnībā nevar paļauties arī uz publicētajiem zinātniskajiem materiāliem, jo tos nevar piemērot visiem gadījumiem un situācijām.

Inkubatorā visas sistēmas ir automatizētas – gan siltuma, gan mitruma padeve. Sēnes nepārtraukti tiek mitrinātas ar auksto tvaiku, lai nodrošinātu tām vajadzīgo mitruma līmeni. Pirms

“Trubenieku” saimnieks Jānis Volksons novērtē baļķa stāvokli, fonā – injicēto baļķu krāvumi

Foto: Jānis Volksons

Sēņu sezonas laikā

smidzināšanas ūdens plūst cauri filtrēšanas sistēmai, nodrošinot ūdens kvalitāti un arī iekārtu ilgtspēju. Tāpat pilnībā tiek kontrolēts CO₂ līmenis. Ņemot vērā daudzos procesus un nepieciešamību pēc kārtīgas gaisa apmaiņas, inkubatora izveides laikā tika piedomāts arī pie tā energoefektivitā-

tes. Jānis Volksons šo inkubatoru nodēvē par eksperimentālo laboratoriju, kurā viņš sāk saprast, kas būs nepieciešams lielās fermas izveidei.

Svarīgas ir dabas norises

Ar tehniskajām zināšanām vien nepietiek, lielu lomu sēņu augšanā spēlē arī dabas ietekme un mēness fāzes. Ir jāpārzina dabas ritms, jo, piemēram, sēnes, kas pareizā janvāra datumā ieliktas 1 m³ koksne, var veidot līdz pat 50 kg lielu sēņu ražu. Turklāt arī pašas sēnes labāk aug jaunā mēnesī, noteiktos datumos. Sēnes tad ir mazāka izmēra, daudz un ar labākām garšas īpašībām. Saimnieks uzsver, ka koks ir kā vienots organisms, – ja izaug viena sēne, tā būs liela un pāraugusi, Japānā tās sauc par donko sēnēm, taču, ja viņas būs vairākas, – tad tās būs mazāka izmēra, un tieši pēc šādām sēnēm ir vislielākais pieprasījums.

Pirmās sēņu ražas laikā saimniecība saskārās ar nopietnu problēmu, kas ietekmēja inkubatora sistēmu darbību, – sadegot platēm, sensoriem un sabojājoties ventilācijai. Iemesls bija pavisam vienkāršs – sēņu sporas no savlaicīgi nenovāktām sēnēm. Sēņu sporas ir smalkas kā milti, un tās strauji izplatījās pa telpu, salīpot visās iekārtās.

► 16. lpp.

◀ 15. lpp.

Tāpēc sēnes jāvēc savlaicīgi, ražas laikā tas notiek divas reizes dienā, un visu laiku jāseko līdzi sēņu gatavībai, jo izlidojušās sporas kaitē ne tikai sistēmām, bet arī padara sēni vieglāku, un sēnes zaudē lielu daļu savu vērtīgo vielu.

Pieprasījums pārsniedz piedāvājumu

Ziemas sēņu raža tika izsniegta kā degustācijas materiāls ēdināšanas uzņēmumiem, veicinot sadarbību un potenciālo noieta tirgus veidošanos, tā rezultātā tika noslēgti jau pirmie līgumi ar restorāniem. Jāņa audzēto sēņu ēdieni drīzumā būs skatāmi arī žurnālā četras-sezons.lv.

Šobrīd pieprasījums pārsniedz piedāvājumu. Pirms Lieldienām pieprasījums būtiski pieaug, tāpēc no lauka tiks vesti papildus koki, kurus piecas dienas turēja inkubatorā siltumā, tad mērcēja divas diennaktis baseinā un izvietoja atpakaļ inkubatorā. Šādi micēlijam tiek radīts šoks, un sēnes paātrina augšanu.

Kopumā sēņu audzēšanai apstādītās koksnes daudzums ir 140 m³, kas ir aptuveni 5000 baļķu. Daži baļķi nav pārziemojuši, tos saimnieks jau atpazīst pēc koksnes struktūras, dažiem baļķiem jau var manīt steidzīgākos primordijus (sēņu pumpurus), kuri paguvuši izspraukties, pirms baļķi ir salikti stirpās. Daļu baļķu ir apciemājušas peles, kuras ziemā grauž arī micēliju, taču saimnieku tas īpaši neuztrauc, – līdz pašai sēnes saknei peles neaizgraužas. Saimnieks micēliju iepērk Beļģijā, kur tas tiek tirgots ar visiem atbilstības sertifikātiem. Konkrētā šķirne ir ziemcietes un ir piemērota mūsu platuma grādiem.

Eksperimentu lauciņš paplašinās

Šitake sēnes nav vienīgais saimnieka eksperimentu lauciņš. Ir iz-

Foto: Margarita Lāže

Foto: Margarita Lāže

Iekārtu telpa un kontroles sistēma

mēģinātas austersēnes, bet rezultāts viņu neapmierināja, turklāt sēnes tika audzētas kūdras maisos, kas savukārt neveicinās restorānu ieinteresētību. Lielāks pieprasījums ir uz kokiem audzētām sēnēm, tāpēc nākamajā gadā arī austersēņu micēlijs tiks ievadīts kokos. Savu kārtu gaida arī reiši un maitake sēnes.

Pārdodot sēnes svaigā veidā, liela uzmanība tiek pievērsta to kvalitātei un izskatam, līdz ar to brāķētā produkcija negūst lielu pieprasījumu un var iet zudumā, tāpēc 2016. gada nogalē saimniecība ar LLKC Jelgavas nodaļas konsultantes palīdzību izstrādāja projekta pieteikumu ELFLA LEADER finansējuma piesaistīšanai, lai jau 2017. gada beigās ierīkotu sēņu pārstrādes cehu, kurā sēnes tiks sa-

Foto: Margarita Lāže

Viens no sēņu iepakojuma variantiem

griezta, kaltēta un samalta. Pieaug arī tūristu interese, kas vēlas apskatīt saimniecību klātienē, tāpēc LEADER finansējums tiks izmantots arī tūrisma vietas iekārtošanai, kurā būs iespēja uzņemt viesus un pagatavot degustācijai sēņu zupu.

Jānis Volksons ļoti pozitīvi novērtē sadarbību ar savu konsultantu un sniegto palīdzību projekta izstrādē, jo viņam pašam viss ir jauns, un nav iespējams apgūt visu informācijas apjomu, kas pieejams dažādos avotos. Projekta izstrādes pieredze viņu iedrošina startēt arī citās projektu kārtās. Uzņēmējs arī citiem iesaka nebaidīties no uzraugošajām institūcijām, jo līdz šim viņam ir bijusi pozitīva pieredze un pretimnākšana. Kļūdas un sodi viņu nebiedē, jo tā ir iespēja mācīties un pilnveidot savu darbību. ■

P. S. Margarita Lāže ir arī z/s "Trubenieki" LEADER projekta konsultante.

Margarita LĀŽE,
LLKC Jelgavas nodaļas
lauku attīstības konsultante
e-pasts:
margarita.laze@llkc.lv
tālrunis: 63050220

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.